

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága.

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489.sz.

A magyar király.

Irta: **Horbáth Lajos** közlegény.

Kinek szent nevéhez egy ezredév óta
Hozzánőtt a szive a magyar nemzetnek,
Mint a hogy összenő a sziv a lélekkel...
Kinek parancsára milliók elmentek
Csatasorba állva, mindent elfeledve...
Édes-anyát, hitvest, apró gyermeknépet...
Kihez úgy tekint fel millióknak lelke,
Miként apjára a bizodalmos gyermek...
Hódolva üdvözlünk, légy áldva, légy áldva
Dicsőséges Király, Magyarok-Királya!

Ajkunk gyöngye. Nincs szó, amely kifejezze
Lelkünk érzelmeit, szívünk szeretetét,
Kiapadhatatlan forrásból mely buzog,
Mint hatalmas folyam kebleinkből: Feléd!
Nincs szó, nincs gondolat a nagy szeretethez,
A mi Te irántad a sziveinkben él...
Nem is szóval mondjuk el a szeretetet,
Hiszen a kiontott vér, az szebben beszél...
Milliók kitárják tiszta kebelüket,
Vértüket áldozva szeretnek Tégedet!

Megtépi az idő a fák ágát, lombját...
Fölötted is majd egy évszázad suhant el, —
De Te mint a szikla hófehér hajaddal
Rendületlenül állsz, dacolsz az idővel...!
Mint hatalmas oszlop zúgó tengerárban,
Ott állsz bátran, vigan Te legelső magyar!
Bár legtöbb kortársad, mind kidült mellőled,
Acélos a lelked, tetterős még a kar!...
Egyedül állasz Te!..., hirdetve a munkát,
S felveszed mindennap népeidnek gondját!

A pirkadó hajnal legelső sugára
Ott üdvözlő most is íróasztalodnál —
És a lemenő nap utolsó sugára
Búcsúcsókját hintve dolgozva kap annál.
Isten napocskája mindenkor megkérdi,
Feltárva a multnak sok dicső emlékét:
Hogy is volt csak régen?... s ajándéku hozza
Fényes jövődnök édes ígétét...
... Szállva-szálló képek rezgő napsugárban,
Rezgő napsugárnak bűvös mosolyában...

... Egyszer volt, hol nem volt, egy szép királyfiu
Gyermekedd kék szeme ragyogva csillogott;
Egyszer volt, hol nem volt, egy szép királyleány,
Szebb minőt emberszem valaha láthatott.
Messzi a bajor föld virányos térein
Ahol csak illatár, ahol csak dal terem,
Ahol az esti szél szerelmes szárnyain
Bódító, ígésző volt minden érzelm...
Egymásra találtak királyfi, királylány:
Sasok büszke fia, — bimbó a rózsafán.

— Eljősz-e énvelem? — Szép ifju elmegyek.
... Mindenütt merre járt, rózsás eget látott,
Csak nálunk, csak itt a magyar feje fölött
Sötétlett feketén a gyászterhes égbolt.
... Egyszer csak, egyszer csak milliók szívéből
Fölhangzott egy édes, hosszú, boldog sóhaj,
Távol a pirkadó hajnalnak fényében:
Szabadság! — s elhozta ő a fehér angyal,
Elhozta, hozzánk a szívünk, lelkünk álmát,
Kit epedve vágytunk: oh! a magyar királyt!

— Ajkuk gyöngye, nincs szó, amely kifejezze
Lelkük érzelmeit, szívük szeretetét...
Szolt a védő angyal, oh! nézd hogy csókolják
Királyi palástod aranyos szegélyét...
Trónod zsámolyánál örömtől ittasan
Könnyeznek, zokognak, hogy a szabadságuk,
Miért szívük vérzett, visszaadtad nekik.
Örvendj Te is uram, hogy boldognak látjuk
A magyar nemzetet, kinél nemesebbet
Az Isten e földre egyet sem teremtet!

... Volt egyszer egy király és egy királyasszony,
Volt egy kicsi fészek, puha, mint az álom.
Gödöllői parknak ezer méla fája
Mennyi mesét susog esti idő tájon...
Hogy, mikép ápolta, gondozta valaki
Szép Magyarországnak jövődnök nagyságát:
— Emeljük magasra, tanítsuk, műveljük...
A hatalmas Isten, aki mindent tud, lát
Csak Ő, csak Ő tudná elmondani Neked:
Mennyi kincssel áldta meg a magyar népet.

... Mit a szelid angyal akart, mind elérte,
Naggyá lett az ország a király kezében,
Kicsike kunyóban, magas palotában
Minden agy dolgozik lázasan, serényen.
Megdől a bárgyu hit, meghalt a nagy átok,
Hogy tudás, művészet nem magyarnak való,
Gyarak dübörgése mormol a rónákon,
Fütttyintő vonat bűg... felszakad a tarló...
Kultúra magja hull az irdatlan földbe:
Alkotás lázától ég a magyar lelke...

— Az istenadta-nép járjon iskolába!
Iskolát, rajta hát kőmives és ácsok!
Műveletlen népnek nem lesz jövődnökje,
Hírét is elsöprik a jövő századok!
Fölhát az elmével, föl hát a szivekkel,
Változott a világ, — tanulni mint régen,
Mikor a magyarnak, sehogyan sem tetszett,
Amikor szégyen volt: most immár nem szégyen
Butaság bálványja összetörött végre, —
A kultúra napja süt a magyar népre!

... A kék Duna habját, szőke Tisza vizét
Bodros hullámokká töri a gőzhajó...
Lüktet az őserő, vigan pezsg az élet,
Biztat az jövő: a nagy, a boldogító!
Amit eddig balsors szörnyű terhe nyomott:
Kereskedelem és ipar újjá éled...
Kalapácsok csengnek, a gép kattog-pattog,
Villany-fény festi át rappalá az éjet.
Tudós buvárkodik, festő ecsethez kap,
Felharsan a zene, felsir a méla lant...

Amit a költőnek csak látnoki lelke
Álmodott, Budapest szebb, mint a festett kép.
Égbe fölmeredő nagy márvány paloták,
Lennt autó kattog, fönt a repülőgép...
Merre a szem ellát, ahol a sziv dobog,
Nagy, hosszú békének ezer boldogsága
Hirdeti a király nemes szívét, lelkét,
Világ csodájára ragyog koronája...
S felharsan az ének légy áldva, légy áldva
Dicsőséges Király, Magyarok Királya!

... Szállanak a képek rezgő napsugárban...
Délbáb is fölkap néha komor képet, —
Világ rosszasa, gyilkosok bandája
Megirigyelt minket, szegény magyar népet.
A király szent arcán végig fut egy könnycsepp:
— A miket alkottam szét akarják törni!...
S mig elméláz szeme a szomorú képen
És legfőbb parancsát meg akarná írni:
— Az az üzenete, az a kívánsága...
... Már ott a határon minden katonája!

... Szállanak a képek rezgő napsugárban,
A „**pörös ördögök**” rohannak a vásznon,
Reszket az orosz cár, hull az orosz feje,
Szerbia elvész a nagy leszámoláson.
... Aztán összecsapás, aztán vér, zaj, lárma,
Elsötétül a nap, ember, ember-háton,
Pokoli zürzavar, pokoli reccsenés,
Minőt még nem élt át senki a világon...
... S hirnők jó: Királyunk győzelem! győzelem!
Győzött vitéz serged! Istenem! Istenem!

... Zászlókat lengetnek, mámor az arcokon,
Felharsan a zene győzedelmi hangja
S népei körében, trónjáról a király
Szelid tekintettel tekint a magyarra.
— A mi lelketeknek legszebb álma csak volt,
Ime teljesüljön e szent ünnepnapon, —
Évenként, fél-évig: **őseim Burgjában,**
Évenként, fél évig: **Budavárban lakom.**
... Nincsen annyi csepp a Tiszába, Dunába,
Mint a mennyi könnycsepp, mint a mennyi áldás
Hullott e szent napon a magyar királyra,
A magyar királynak szentelt palástjára...

A székely hősök kitüntetett vezére.

A világháború forratagában, a nemzetek élet-halál küzdelmeiben, nagyfotosságu tényező a jó hadvezér.

A székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-ik ezredet diadalról-diadalra fülellekecsényi Szende Ferenc ezredes, most a 31-ik gyalogdandár parancsnoka vezette.

Minden székely apa, édes anya és testvér szíve nagyot dobban e név hallatára. Tudja, érzi, hogy az ő vére, minden reménysége most inkább, mint valaha az ezredes előre számító, bölcs vezetésétől függ igen sok tekintetben.

Fülellekecsényi Szende Ferenc pedig méltó a székelység bizalmára és őszinte szeretetére. Hiszen sok szép és nemes tulajdonságai mellett, ezt igazolja a legfőbb Hadur többszörös kitüntetése is, amelyek között legutóbb a Lipót-rend hadi ékítménnyel díszített lovagkeresztjét nyerte el.

A ritka szép katonai pálya közep pontján álló ezredes, dandárparancsnok életrajzi adatait közöljük, hadd lássa és ismerje s tartsa emlékében székely népünk apraja-nagyja azt a kiváló férfit, kinek vezetése alatt oly hazafias hévvel énekelték páratlanul vitéz harcosaink, hogy:

„Masiroz a 82-es ezred,
Abban megy az egész székely nemzet,
Dicsőségért mennék a harctérre,
Fényt hozni a székely-magyar névre.”

Fülellekecsényi Szende Ferenc 1861-ben született Budapesten. Katonai iskoláit Kuttengerben, Strassban és Kőszegen végezte. 1878-ban osztatott be a cs. és kir. 23. gyalogezredbe s ugyanez évben a boszniai hadjáratban, mint hadapród vett részt.

1879-ben hadnagyi rangban a 25. gyalogezredhez helyeztetett át. 1882-ben pedig résztvett a déldalmáciai lázadás ellen intézett katonai operációkban.

1884-ben főhadnagy, 1891-ben százados lett s mint ilyen a katonai érdemkeresztet kapta ő Felségétől. 1892-ben házasságra lépett Gaszner Margittal, kivel a legboldogabb családi életben él. Három leánya van: Ilona, Valéria és Margit.

1903-ban őrnagynak s 1906-ban a 19-ik vadászszázalaj parancsnokának és két év múlva, 1908-ban alezredesnek neveztetett ki.

1909-ben a király a magyar nemességet adományozta fülellekecsényi előnévvel s a következő évben már a Ferenc József rend lovagkeresztjével tüntette ki.

1911-ben lépett elő ezredesnek, mikor a 82-ik gyalogezred parancsnokává nevezte ki ő Felsége.

A székely fiukat, ami derék vitézeinket annyira megszerette, hogy mikor a háború küszöbén szó esett

arról, mikép esetleg más ezredhez hívatnék át, valóságos lehangoltság szállotta meg.

De felvidult az arca és boldogság töltötte el nemes keblét, mikor a derék 82-es székely fiúk élén az orosz hatalmasság ellen harcra kelhetett.

A most még javában folyó világháború alatt kitűnő vezetésével, vitéz tetteivel annyira kitűnt ami ezredesünk, hogy a királyi kegy az 1901-ben elnyert katonai érdemkereszthez a hadi ékítményt, legújában pedig a Lipót-rend hadi ékítményes lovagkeresztjét juttatta a derék vezér birtokába; kinevezvén egyúttal a 31-ik gyalogdandár parancsnokának is.

Rövidesen, nagyobb vonásokban jegyeztük ide fülellekecsényi Szende Ferenc ezredes, a 31-ik gy. dandár parancsnokának életrajzi adatait, melyeket ő, a nép fia igazi hadvezéri reátermettséggel, napról-napra tovább fűz az orosz Lengyelországi világgraszoló hősies csatákban.

A magyarok nagy Istene segítse, adjon Neki kitartó erőt, hogy szeretett székely fiainkat, a világ legjobb katonáit, ezután is tapasztalt bölcsességével dicsőségről-dicsőségre vezethesse s minél többet forró szeretettel váró övéihez diadalmason hozzon haza!

Hadd zengjen az igazi öröm dal Székelyországszerte:

„Ott élt a szent hit a szíveinkben,
Visszahozott a jóságos Isten!” ...

Megváltónkhoz.

Irta: Pál István.

Karácsonyi szent est
Édes közelébe,
Isteni szeretet
Száll a szíveinkbe,
Várjuk a nagy napot,
Várjuk a Megváltót,
Ki az emberekre
Hoz minden földi jót,
Büntől, szenvedéstől,
Ki egyszer megváltott:
Jöjj el szent Megváltónk!
Váltsd meg a világot!
Szent Megváltónk jöjj el
Nagykarácsony éjjel!

Hitet, reménységet
Hozz most is a Földre!
Imádban taníts meg
A honszeretetre!
Csüggedés, ha ülne
Most a szíveinken
S dúlna, mint a vihar,
Hullámozó tengeren,
Szólj hozzánk: Mit féltek
Ti kicsiny hitűek?
Isteni szavaddal
Parancsolj a vésznek!
Szent Megváltónk jöjj el:
Tölts el erős hittel!

Jöjj el szent Megváltónk!
Emlékeztess arra,
Hogy egész életed

Talál a magyarra!
Jóban, szenvedésben
Hasonlítás hozza,
Mégis a fejedet
Tövis koszorúzza,
Hordasz vállaidon
Nagy, nehéz keresztet,
Melynek terhe alatt
Ütik verik tested...
Szent Megváltónk jöjj el:
Tölts el reménységgel!

Ruhádtól megfosztanak,
Feszítenek, gúnyolnak,
Ecettel itatnak,
Szívedbe tört szúrnak...
S mielőtt kiadnád
Igazadért lelked,
Végző szavaiddban
Értök Istent kéred:
Atyám bocsáss nekik,
Szegény bűnösöknek,
Mert nem tudják ők azt,
Hogy mit cselkednek!
Szent Megváltónk jöjj el:
Tölts el szeretettel!

Szegények, gazdagok,
Özvegyek és árvák
Az eljöveteled
Szeretettel várják.
Szállj el a házukba
Betlehemi angval,
Hirdess nagy örömet
Dicső megváltással!
Ölekezzen az ég
S a föld is egymással,
Teljen be a szívünk
Öröm- s boldogsággal!
Szent Megváltónk jöjj el:
Dicső békeséggel!

Székelyudvarhely, 1914. XII. 15. én.

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadiügyminisztérium 1914. év nov. 13-án kiadott 56-os számú veszteségi kimutatásában levő 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora. (4. folyt.)

Kulcsár András, gyalogos, 3. sz. Csikvm., Gyimesbükk, 1883. megsebesült. — Kulcsár Antal, gyalogos, 9. sz. Csikvm., Szárhegy, 1891. meghalt.

Lábos Gyula, tizedes, 11. sz. Bács-Bodrogvm., Szabadka, 1892. meghalt. — Lajos Bálint, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Csiktaplócza, 1892. megsebesült. — László József, gyalogos, 9. sz. megsebesült. — Lázár Ignác, gyalogos, 1. sz. Udvarhelyvm., Bardóc, 1884. megsebesült. — Lázár István, gyalogos, 7. sz. Udvarhelyvm., Lövéte, 1892. megsebesült. — Léb Dániel, gyalogos, 16. sz. Udvarhelyvm., Tarcsafalva, 1888. megsebesült. — Likai József, gyalogos, 11. sz. Udvarhelyvm., Szentábrahám, 1893. megsebesült. — Litvai József, gyalogos, 10. sz. Csikvm., Borszék, 1889. megsebesült. — Lőrincz Sándor, gyalogos, 11. sz. megsebesült. — Lőrincz László, tizedes, 4. sz. Udvarhelyvm., Székelydála, 1889.

megsebesült. — Lőrincz Sámuel, gyalogos, 2. sz. Udvarhelyvm., Székelyszáldobos, 1887. megsebesült. — Lőrincz Sándor, gyalogos, 11. sz. megsebesült. — Lőrincz Ferenc, egyéves-önkéntes, címzetes tizedes, 6. sz. Udvarhelyvm., Csekefalva, 1890. megsebesült. — Lukács Antal, gyalogos, 7. sz. Csikvm., Csikdánfalva, 1884. megsebesült. — Lukács János, gyalogos, 1. sz. Udvarhelyvm., Ege, 1886. megsebesült. — Lukács Péter, gyalogos, Udvarhelyvm., Fenyéd, 1889. megsebesült.

Madaras Balázs, gyalogos, 6. sz. Csikvm., Gyergyószentmiklós, 1892. megsebesült. — Majorán Lajos, gyalogos, 5. sz. Csikvm., Gyergyóújlgyes, 1892. megsebesült. — Manusfeld Dániel, szakaszvezető, 16. sz. Bács-Bodrogvm., Szabadka, 1891. megsebesült. — Máre Zachariu, gyalogos, 7. sz. Besztercze-Naszódvm., Runk, 1890. megsebesült. — Markus István, gyalogos, címzetes őrvezető, 2. sz. Szolnok-Dobokvm., Retteg, 1884. megsebesült. — Márton Gáspár, gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Oroszhegy, 1890. megsebesült. — Márton György, gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Székelymúnya, 1889. megsebesült. — Márton Gáspár, gyalogos, 14. sz. megsebesült. — Márton Ignác, gyalogos, 14. sz. Udvarhelyvm., Béta, 1889. megsebesült. — Márton János, gyalogos, 8. sz. Udvarhelyvm., Farkaslaka, 1886. megsebesült. — Márton József, gyalogos, címzetes őrvezető, 4. sz. Udvarhelyvm., Kápolnásfalu, 1886. megsebesült. — Márton József, szakaszvezető, 5. sz. Csikvm., Gyergyóújfalu, 1890. megsebesült. Márton Mihály, szakaszvezető, 5. sz. Csikvm., Csikszentsimon, 1895. megsebesült. — Máté Imre, gyalogos, 9. sz. Csikvm., Göröcsfalva, 1883. megsebesült. — Máté Ignác, gyalogos, 14. sz. Csikvm., Csikrákos, 1892. megsebesült. — Máté Lázár, gyalogos, 16. sz. Udvarhelyvm., Zetelaka, 1884. megsebesült. — Máté Péter, őrvezető, 13. sz. Csikvm., Csikszentdomokos, 1889. megsebesült. — Máthé Géza, gyalogos, 7. sz. Udvarhelyvm., Vargyas, 1888. megsebesült. — Mester János, gyalogos, 2. sz. Udvarhelyvm., Parajd, 1881. megsebesült. — Metz Gyula, egyéves-önkéntes, címzetes-tizedes, 14. sz. megsebesült. — Mezei István, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Ditró, 1884. megsebesült. — Mihály Ferenc, gyalogos, 4. sz. Udvarhelyvm., Szentegyházafalu, 1891. megsebesült. — Mihály Gábor, gyalogos, 7. sz. Udvarhelyvm., Szentegyházafalu, 1892. megsebesült. — Mihály Gergely, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Csikbánkfalva, 1892. meghalt. — Mihály János, gyalogos, 9. sz. Udvarhelyvm., Lövéte, 1890. megsebesült. — Mihály István, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Csicsó, 1881. megsebesült. — Mihálydeák József, gyalogos, 7. sz. Csikvm., Gyergyóújfalu, 1892. megsebesült. Mihálydeák Péter, szakaszvezető, 10. sz. Csikvm., Gyergyóújfalu, 1890. megsebesült. — Mihálydeák István, gyalogos, 11.

sz. Csikvm., Ujfalu, 1883. megsebesült. — Mihók András, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Gyimesközéplek, 1887. megsebesült. — Mihók János gyalogos, 9. sz. Csikvm., Gyimesközéplek, 1884. megsebesült. — Miklós Benedek, gyalogos, címzetes őrzetű, 5. sz. Udvarhelyvm., Csöb, 1892 megsebesült. — Miklós Imre, gyalogos, 11. sz. Udvarhelyvm., Fenyéd, 1890. megsebesült. — Miklós Márton, gyalogos 5. sz. Csikvm., Csiktusnád, 1892 megsebesült. — Miklós István, gyalogos, 2. sz. Udvarhelyvm., Lövéte, 1881. megsebesült. — Moga Miklós, gyalogos, 6. sz. Alsó-Fehérv., Buzásbocsárd, 1884. meghalt. Eltemették 1914. szept. 9-én Lubin Malv. nál. — Mokocsán Miklós, gyalogos, 5. sz. Alsó-Fehérv., Monova, 1884. megsebesült. — Moldován György, gyalogos, 3. sz. Csikvm., Gyergyóbkás, 1892 megsebesült. — Molnár Áron gyalogos, 11. sz. megsebesült. — Molnár Eliás, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Gyergyóholló, 1888. megsebesült. — Molnár Géza, egyéves-önkéntes, címzetes-tizedes, 4. sz. Udvarhelyvm., Székelyudvarhely, 1889. meghalt. — Molnár János, gyalogos, 8. sz. Csikvm., Gyergyóközéplek, 1891. meghalt. — Molnár László gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Homoródremitte, 1887. meghalt. — Molnár Lajos, tizedes, 2. sz. Csikvm., Gyergyócsomafalva, 1888. megsebesült. — Molnár Tódor, gyalogos, 5. sz. Udvarhelyvm., Olasztelek, 1888. megsebesült. — Nagy Albert, tizedes, 6. sz. Udvarhelyvm., Homoródkeményfalva, 1891. megsebesült. — Nagy Balázs, gyalogos, 5. sz. Csikvm., Szépvíz, 1888. megsebesült. — Nagy Dénes, gyalogos, 10. sz. Udvarhelyvm., Erdőfüle, 1891. megsebesült. — Nagy Gergely, gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Zetelaka, 1886. megsebesült. — Nagy János, gyalogos, 11. sz. megsebesült. — Nagy Lajos, gyalogos, 14. sz. Udvarhelyvm., Petek, 1882. megsebesült. — Nagy Mihály, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Szépvíz, 1882. megsebesült. — Nagy Pál, gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Rava, 1891. megsebesült. — Neagrus Lukács, gyalogos, 1. sz. Udvarhelyvm., Felsőfálva, 1887. megsebesült. — Nebel Sándor, gyalogos, 7. sz. Udvarhelyvm., Homoródkarácsonfalva, 1889. megsebesült. — Németh Ferenc, őrzetű, 6. sz. Udvarhelyvm., Kisbaczon, 1893. megsebesült. — Nyitra Lázár, gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Parajd, 1884. megsebesült. — Oláh Sándor, gyalogos, 5. sz. Csikvm., Gyergyótlgyes, 1889. meghalt. — Olti Márton, gyalogos, 11. sz. Csikvm., Mádéfalva, 1889. megsebesült. — Orbai István, gyalogos, 10. sz. Udvarhelyvm., Ócfalva, 1881. megsebesült. — Orbán Áron, gyalogos, címzetes őrzetű, 2. sz. Udvarhelyvm., Homoródszentlászló, 1892 meghalt. — Orbán Dénes, gyalogos, 4. sz. Udvarhelyvm., Árvátfalva, 1891. megsebesült. — Orbán József, gya-

logos, 5. sz. Csikvm., Gyergyócsomafalva, 1889. megsebesült. — Orbán Márton, gyalogos, 6. sz. megsebesült. — Orbán Miklós, szakaszvezető, 9. sz. Udvarhelyvm., Ócfalva, 1888. meghalt. — Orbán Zakariás, gyalogos, 6. sz. Udvarhelyvm., Kápolnásfalva, 1894. megsebesült. — Orosz György, póttartalékos, 8. sz. Udvarhelyvm., Kisbaczon, 1889. megsebesült. — Orza Ignác, őrmester, 11. sz. Kisküküllővm., Radnót, 1887. megsebesült. —

(Folytatjuk.)

Krónika.

— A háború története. —

December 9. Csapatunk Krakó alatt is támadólag léptek föl és az oroszokat Dobeszye-Wieliczkanál elfoglalt állásaikból kiűzték. A foglyok száma még nem tekinthető át; eddig több, mint 5000 foglyot szállítottunk el. Pietrkowtól délnyugatra a szövetséges csapatok az orosz támadásokat mindenütt visszaverték. Csapatunk Szerbiában az új csoportosítást programmszerűen bonyolítja le. A szerbeknek egyes kísérleteit, amelyekkel ezt zavarni akarták, visszautasítottuk. Eközben a szerbek érzékeny veszteségeket szenvedtek.

Belgrádtól délre offenzívánk kedvezően halad előre. Itt 14 tisztet és 400 főnyi legénységet fogtunk el.

A francia-német fronton új harcok kezdődtek. A franciák argonnei előretartását a németek megcáfolják; itt a németek állandóan tért nyernek.

December 10. Dél-Lengyelországban a szövetséges csapatok sikeres támadásba mentek át.

A franciák terveiről árulás folytán úgy értesültek a németek, hogy Dijon környékén francia tartaléksejreget állítanak össze a franciák, azzal a rendeltetéssel, hogy a Jura hegység utvonalaiban törjön be Svájcba, verje át magát a svájci hadseregen Basel és Schaffhausen között nyomuljon be Dél-Németországba.

A németek nehéz tűzérővel megroakták a belga tengerpartot. A tenger partot annyira megvédik ezek a nehéz ágyuk, hogy az angol csatornaflotta támadása teljesen lehetetlen.

A bolgár kormány két zászlóalj gyalogságot és több gyorstűzelő üteget azokra a helyekre rendelt, ahol a menekülő, vagy bolgárhatárra szorított szerb csapatok áttörhetnének.

December 11. Északlengyelországban, a Visztula jobbpartján előnyomuló német hadoszlopok egyike rohammal bevette Przasnysz helyét, ahol 600 orosz fogtak el és néhány géppuskát zsákmányoltak.

Az angolok a Falkland szigetek előtt elsüllyesztették a Gneisenau, a Scharnhorst és a Leipzig cirkálókat.

Szerbiában csapataink egy része Grna Milánovától nyugatra erős

ellenséges haderőkre talált és nem érhetett el eredményt; hogy a szerbek megindított ellentámadása elől kitérjünk, egyes csapatrészeket kedvezőbben fekvő terepszakaszokba rendeltünk.

Belgrádtól délre offenzívánk előbbre halad. December 8-án összesen husz ágyut és egy fényszórót zsákmányoltunk és számos foglyot ejtettünk.

Nyugat-Galiciában mind a két részen nagy erőket vittek a küzdelembe. Itt eddig több, mint 10.000 orosz fogtunk el. A csata ma is tart.

December 12. Galiciában még nincs döntés. Ahol az oroszok támadtak, támadásaikat mindenütt súlyos veszteségeket okozva — visszavertük.

Przemyslt az oroszok csak körülzárják, de nem támadják meg. A védőőrség a körülzáró csapatokat csaknem naponként kisebb-nagyobb kitérővel nyugtalanítja.

Az angol hajóraj a falklandi tengeri ütközetben a Scharnhorst, Gneisenau és Leipzig hadihajókon kívül a Nürnberg cirkálót is elsüllyesztette.

Szerbiában a hadvezetőségünk által elrendelt eltolások nagyobb harcok nélkül estek meg.

December 13. Csapatunk a Kárpátokban folytonos győzelmes ütközetek közt, föl nem tartóztatva nyomulnak a Kárpátokban előre.

Tegnap 2000 foglyot ejtettünk. A Lupkovi hegyvidéktől nyugatra eső szorosok ismét kezünkben vannak. A Kárpátok galíciai lejtőjén nagy harcok indultak meg.

A Przemyslből kitért védőőrség 700 foglyot ejtett, 18 gépfegyvert és sok löszert zsákmányolt.

A Lodz körüli harcokban az oroszok óriási veszteségeket szenvedtek. Az elhagyott orosz lövészárkok tele voltak halottakkal. A halottak sokasága túlhaladja a tannenbergi csatában találtak számát. Egyetlen magaslaton 887 orosz holttest fektet. Az oroszok vesztesége a 80 000 fogollyal együtt a lodz-lovici harcokban 150.000 ember volt.

A török hajóraj bombázta Batumi környékét. Mohamedán perzsa törzsek megverték háromezer főnyi orosz sereget.

December 14. Zemplén vármegyét az oroszoktól teljesen megtisztítottuk.

A Kárpátokon át előnyomult csapataink — ismét többszörös harcok között — erősen folytatták az oroszok üldözését. Délután elfoglaltuk Ujszandecet. Guybow, Gorlice és Zmigrod helységekbe is újból bevonultak csapataink.

A nyugat-galíciai csatában az oroszok déli szárnyát tegnap Limanovánál megvertük és visszavonulásra kényszerítettük. Az oroszok üldözését megkezdjük.

Észak-Lengyelországban a németek több orosz hadállást elfoglaltak. Eközben 11.000 orosz fogtak el és 43 géppuskát zsákmányoltak.

Szerbiában a Karagyorgyevics-dinasztia ellen mozgalom indult, melynek élén az Obrenovics-párt áll. A németek Ypernél áttörték a francia hadállásokat.

December 15. Nyugat-Galiciában folytattuk az oroszok üldözését, amely kisebb nagyobb harcok közben észak felé mindenütt tért nyert. Dukla ismét a mi birtokunkban van.

A Kárpátokon át előnyomult oszlopaink tegnap és tegnapelőtt 9000 orosz fogtak el és 10 géppuskát zsákmányoltak.

Arcvonalunkon a Rajbrot és a Krakótól keletre fekvő terület között, valamint Dél-Lengyelországban a helyzet változatlan.

A Drinától délkeleti irányban indított offenzívánk Valjevótól délkeletre nagy túlerőben lévő ellenségre talált. Ez offenzívánk ideiglenes feladását és csapatainknak a kedvezőbb terepszakaszra való visszavonulását eredményezte.

Lovitztól északra a németek támadása az alsó Bzura felé még előbbre haladt.

A Sultán Javuz Selim cirkáló december 10-én eredményesen bombázta Batumi orosz kikötőt. A város a törökök tüzelésétől felgyuladt. A Kaukázusban a török offenzíva állandó sikereket ér el.

HIREK.

— **Új lelkészek.** Ferenc József unitárius püspök Siegmund József lelkészjelöltet Homoródfalvára rendes és Bárd Józsefet Székelymuzsnára s. lelkésznek, Kádár Balázs tanítót pedig kántortanítónak nevezte ki Székelyszentmihály községbe.

— **Tábori postán** érkezett hozzánk egy levelező-lap, melyen írja Bocskor Benedek 82-es ezredbeli Stabsführer, hogy ott az északi harctéren Jupiter mesebeli pokla született újra. Csakhogy az ördögök nem mi, hanem az oroszok. Mi pedig, mint valami félistenek pusztítjuk őket. Ha így tart még öt hónapig, hirmondó sem marad belőlük. Üdvözlí egy régi hű szolgálója: Makó Sándor, ezredkürtös is. — Harcba vonult régi embereink megemlékezése jól esik. Ragaszkodásuk megható. Bizakodásuk jellemzi azt a dicső szellemet, mely az egész 82-es székely ezredet áthatja. Vitéz testvéreink! Csak előre! Igazságos ügyünknek előbb-utóbb győznie kell! Minden lépéseket meleg érdeklődéssel kísérjük. Ezredesetek dicsősége, a Ti büszkeségetek. Legyetek továbbra is méltók a nagy hősközhöz, kiknek sirjainál az unokák leborulnak és áldó imádság között mondják el szent neveiket... Isten segítsen és igazítsa bölcsen utaitokat! Ez ami választunk Nektek s a többi hős 82-eseknek is testvéri üdvözlétünk!

— **Uas-kereszt.** Lapunk zárta-kor értesülünk, hogy Vilmos német császár füllekelecsényi *Szende* Ferenc ezredesnek, a 82. gyalogezred és a 31. gy. dandár kiváló parancsnokának a vaskeresztet adományozta.

Barna ördögök — a székelyek. Bpest, dec. 16. A távirati iroda jelenti: A bécsi Zeit szerint Hindenburg a székely katonákra a következőket mondotta:

Az ellenség eddig a vörös ördögöktől rettegett, most legnagyobb rémületére megismerkedik a székely barna ördögökkel.

Hindenburg szemtanúja volt a székely katonák szuronyrohamának s ekkor adta a „barna ördögök” elnevezést.

— **Viribus unitis.** A székelykereszturi unitárius főgimnázium 1914 november 2-án nyit meg új épületében. Erről számol be az „Unitárius Közlöny” december havi füzeté, melyet Dr. Boros György és Tarcsafalvi Albert főmunkatárs szerkesztenek. Kiemeli a közlemény Pap Mózes igazgató és báró Daniel Lajos főgondnok nagy tevékenységét s elismeréssel szól mindazok érdemeiről, kik az intézet újjáteremtésén fáradoztak. Az érdekes tudósításból mi is fontosnak és minél szélesebb körben megszívlelendőnek tartjuk a következő sorokat, melyeket arany keretbe foglalva kellene minden közintézményünk homlokzatára vésni:

„A mi jelszavunk is a viribus unitis. A reánk bízott hatalommal nem visszaélni, hanem élni akarunk: hazánk, nemzetünk, egyházunk, javára. Egy szívvel, egymást támogatva sokra vihetjük, nagyra növeztünk. Ha a föld minden porszemében nem volna még az összetartozás lehetősége, a világ régen szétessett volna alkotórészeire; bár az ember igen sokszor hajlandó a széthúzásra, nekünk is a természet törvényeit kell követnünk: tartsunk össze, mint egy test, egy lélek volnánk. Ki tudja, milyen idők következnek kis egyházunkra! Egyesült erővel többszörös akadályt könnyen lebirunk, megoszolva kicsinyben is megbotlunk.”

— **Fájdalmas csapás** érte Székelyudvarhely egyik közszeretett álló tagját, *Kövesdy* József pénzügyi tanácsos, helyettes pénzügyigazgatót, forrón szeretett neje: *Herczeg* Jolán f. hó 16-án hosszas, nehéz betegség után bekövetkezett halála által. A súlyos csapást szenvedett bánatos férjet nagyszámu barátai és tisztelői őszinte részvétellel keresték fel s bánatában osztozva, igyekeztek fájdalmát enyhíteni. — A 60 éves korában, 24 évi házasság után megboldogultat pedig a f. hó 18-án szokatlanul korán délelőtt 10 órakor megtartott végtisztességen, az ismerősök, barátok és tisztelők szép számmal kísérték az örök nyugalom helyére a Király-utca 3. számú gyász háztól. — Legyen emléke áldott s nyugalma zavartalan.

— **Székely pitézek.** Első osztályú ezüst vitézségi érmet nyertek: *Szöcs* Tivadar, századtrombitás a 82. gyalogezredben. Részt vett a rohamban, pedig már két ízben megsebesült, miközben folyton a roham jelet fújta. Egy harmadik lövéstől súlyosan megsebesülve, még elvánszorgott a második kiürülőhöz, hogy átadja a trombitáját és csak ezután ment a segélyre. Pap János, káplár a 82-ik cs. és királyi gyalogezredben, három óráig tartó őrájáról visszatérve, három foglyot és pontos jelentést hozott az ellenséges tüzésről állásáról, másnap az őrájáról ismét egy fogollyal tért vissza és pontos kiegészítő jelentéseket hozott.

— **„Rózsavölgyi Album 1914 karácson”** a napokban hagyta el a sajtót. Az album kiadója mellőzött minden üzleti számítást és ennek eredménye, hogy az album tartalmának összeállítása és kiállítása várokozásokon felül sikerült. Országunk első zenemű kiadó cégétől csak jót várunk és a legjobbat kaptuk. 80 oldalon 33 értékesnél értékesebb operett, kabaré, magyar és hazafias dalt tartalmaz a 4 koronás album. Huszka, Jacobi, Szirmai, Zerkovitz világsiker aratott művei között találjuk a legnépszerűbb magyar és műdalokat, valamint az alkalmi hazafias darabokat a legjobb letétben. Az album izléses és diszes kiállítása, valamint gazdag tartalma révén a legalkalmasabb karácsoni ajándék. Megrendelhető a „Székelyország” kiadójában Székelyudvarhelyt, vagy az album kiadójánál: Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udvari zenemű kiadó cégnél, Budapest IV. Szervita-tér 5. sz.

— **Egy iparos család.** Néh. *Keresztes* István cipésmester volt Székelylengyelfalván, sőt a fia *István* most is ezt a mesterséget folytatja édes atyja örökében. *János* és *Gergely* könyvkötők; az előbbi Esztergomban és utóbbi Tordán. *József* a máv. gépgyárában, *Tamás* pedig Láng Leó gépgyárában van, míg *Ádám* asztalos tanuló Esztergomban. *Ákos* azonban pincér Budapesten, a „London” nevű szállóban. Tehát a hét fiu mindegyike iparos pályát választott s mindannyian meg vannak elégedve sorsukkal. Erről is példát vehetne sok üres urhatnásra töltött. A derék fiúk édes anyja özv. *Keresztesné* azt sem tudja melyikhez menjen lakni; mindenik gyermek szeretettel hívja magához.

— **Föld- és házbirtok tulajdonosok,** akiknek ingatlanuk kölcsönrel van megterhelve, az illetékes városi és községi előjáróságoknál ingyen kapható tehervallomási iven 1915. év január hó 1-től 31-ig a szükséges adatokat szolgáltatassák be, mert csak így tarthatnak számat az általános jövedelmi pótdó megfelelő leírására.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt

— **Bárd-féle „Karácsoni Album”** cím alatt, mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonra is egy diszes Albumban összegyűjtve elenteti meg a Bárd Ferenc és Testvére közismert budapesti zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. A most megjelenő Karácsoni Album a nagy történelmi időkre való tekintettel, olyan diszes tartalommal jelenik meg, hogy egyben zenei okmányát is fogja képezni e dicső és örökké nevezetes nagy időknél, milyen volt a nemzeti érzés és fellendülés az 1914-ik esztendőben. A zongorázó közönség megtalálja benne a Monarchia és Németország nemzeti és csatadalait, harci indulóit és az idei saison sláger újdonságait. Ezen Karácsoni Album kiadásával hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést nyújt nagy vevőközönségének és valósággal ajándékszámba megy e gyönyörű album, tekintve, hogy a közel 100 oldalt tartalmazó kötetben foglalt zeneművek értéke egyenként 100 korona, míg együtt az egész Karácsoni Album 4 korona, diszkötésben pedig 6 K. Lapunk olvasói bronzára szívesen veszik e Karácsoni Album megjelenéséről szóló hírünket és azon figyelmeztetésünket, hogy az Albumra a kiadó cég csak még pár napig fogad el megrendeléseket, mivel az csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra még pár napig Budapestre a cég Kossuth Lajos-utca 4. szám alatti kiadóhivatalához beérkezik.

Népjegyek azonnal megrendelhetők **Betegh Pál könyvnyomtató intézetéből Székelyudvarhely,** hol a legújabb és legszebb mintákban készülnek s **vidékre is gyorsan és pontosan utánvétel küldetnek.**

Karácsoni újság képes levelező lapok óriási palasztékban kaphatók.

Védekezés a ragályok ellen.

A háborús bonyodalmak közepette kétszeresen fontos a közegészségügyi hatóságok felhívása. Kétszeresen fontos, mert hiszen, ahol lélekben és testben egészséges csapatok állanak az ellenséggel szemben, ott félig nyert csatánk van. S ahol pedig ragály dúl a népség, vagy a katonaság sorai közt, ott több pusztulást okozhat a még csirájában el nem fojtott baj, mint az ellenség leggyilkosabb tüzelése. Hála a hadvezetőségünk és közegészségügyi hatóságainak bölcs előrelátásának, eddigelé csak elvélve és elenyésző csekély számban történtek ragályos megbetegedések az országban. De történelem. És ez az egy körölmény hangosan figyelmeztet bennünket, hogy teljesítsük kötelességünket és minden tőlünk telhető erővel igyekezzünk az itt-ott fellépő ragályok továbbterjedésének megállítására.

A ragályos kórok ellen való védekezés körében ott, ahol a mai nyomasztó pénzügyi viszonyok között költségesebb fertőtlenítési eszközöket beszerezni nem lehet, okvetlenül vegyék meg csekély három koronaért *Derzsi* József pap-tanár „Élet könyve, mint állandó házi orvosság”-át, amelyben **egyedül biztos** könnyű és ingyenes, mindenki által érthető s szükség esetén önmagára és övéire azonnal alkalmazható **gyógymód** van:

1. ragályos nyavalyák: **kolera,** toroklob, **tífusz,** ebdüh, taknyosság, rüh, **vérhás,** mindenféle himlő és vörheny (skarlat, petecs), orbánc bujakór, szamarhurut, rákfene;

2. nem ragályos nyavalyák: agygyulladás, **tüdőgyulladás,** szivgyulladás, gyomor- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyagbajok, skrofula, **köszvény** és **csusz,** nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, **nehézsébesülések,** vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség, torok vagy mandulagyulladás, gyomor-katarus, örülés stb. **ellen.**

Posta-utalványon küldjön be 3 K-t és a könyvet bérmentesen kapja a „Székelyország” kiadóhivatalától (Székelyudvarhely).

Nem humbug, 22 év alatt 400-nál több különböző esetben szerzett tapasztalat nyomán, népiesen megírt könyvről van szó, a melyből 100 példányt az E. M. K. E. is — kiváló orvosok ajánlatára — népkönyvtárai részére elfogadott.

TÁVIRATOK.

Budapest, érk. dec. 19.

Hivatalos értesítés szerint, mely 18-án este 5 óra 40 perckor érkezett, a megvert orosz főerőt Krosnotól a Bzura torkolatáig terjedő egész 400 kilométer hosszú csatavonalon üldözzük.

Tegnap az ellenséget a Kárpátok északi elővidékén Krosno és Zakhcsin között elfoglalt állásaiból kiverjük.

Dunajec alsó folyásán a szövetséges csapatok az ellenséges háttérrel harcra állanak.

Déllengyelországban az előre nyomulás eddig nagyobb harc nélkül folyt.

Piatrokom várost az I. Vilmos német császár és Poroszország királya nevét viselő 34-ik cs. és kir. gy. ezred, Przedborz várost pedig a nagyszabani 31-ik gyalogezred osztályai bevették rohammal.

Przemysl hősiesség városerőge a vár távolabbi előterületén eredménnyel folytatta harcaikat.

Kárpátokban a helyzet lényegesen még nem változott. Höfer. (Min. eln. sajtó-osztály.)

Piotrkow orosz kormányzóság 1.106.900 lakossal bir, kiknek legnagyobb része lengyel és róm. kath. (75%). 1858 gyára 53.000 munkást foglalkoztat és 94 millió értékű árut produkál. E kormányzóság székhelye Piotrkow város 24.589 lakossal. A XV. és XVI. században itt tartották a lengyel országgyűléseket és választották a királyokat.